

مرگ پارسایان از منظر امام علی(ع) در نهج البلاغه

پارسایان چون از مرگ آگاه‌اند و هم جان آزاد دارند، آزاد از همه محبوب‌ها، دل به لقای حق پیوند زدند و در انتظار عروج بی‌قرارند و مرگ‌شان را رحمت و پلی به سوی محبوب دانند و آن را لقای حق می‌دانند و جان‌شان را در آتش عشق دیدار حق مشتعل می‌سازند.

پارسایان چون از مرگ آگاه‌اند و هم جان آزاد دارند، آزاد از همه محبوب‌ها، دل به لقای حق پیوند زدند و در انتظار عروج بی‌قرارند و مرگ‌شان را رحمت و پلی به سوی محبوب دانند و آن را لقای حق می‌دانند و جان‌شان را در آتش عشق دیدار حق مشتعل می‌سازند.

حجت الاسلام والمسلمین حمید احمدی، عضو گروه انقلاب اسلامی دانشگاه معارف اسلامی‌حجت الاسلام والمسلمین حمید احمدی، عضو گروه انقلاب اسلامی دانشگاه معارف اسلامی در یادداشتی که در اختیار ایکنای قم قرار داد، نوشت: امیر مؤمنان(ع) در بیان فضیلتی از پارسایی فرمود: «وَلَوْ لَّا الْأَجَلُ الَّذِي كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ لَمْ تَسْتَفِرَّ أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ طَرَفَةً عَيْنٍ شَوْقًا إِلَى التَّوَابِ وَ خَوْفًا مِنَ الْعِقَابِ؛ و اگر نبود مرگی که خدا بر آنان مقدر فرموده، روح‌شان به شوق دیدار حق، به اندازه برهم زدن چشمی، در بدن‌هایشان به شوق دیدار بهشت و ترس از عذاب آرام نمی‌گرفت.»

پارسایان چون از مرگ آگاه‌اند و آن را پل به دار بقا دانند، نه تنها مرگ بر اندوه و رنج‌شان نمی‌افزاید بلکه بال پرواز دهد و شوق انگیزد. چون آن را انتقال از گلشن دنیا به گلشن عقبی و لقاء الله دانند.

«از جان چرا گریزیم جان است جان سپردن/ وز کان چرا گریزیم کان زر است مردن

چون زین قفس پرستی در گلشن است مسکن/ چون این صدف شکستی چون گوهر است مردن».

از این رو ارواح‌شان مشتاق و مهیای پرواز به جنت لقاست. چنان‌که پیامبر(ص) فرمودند: «أُتِيََاءَ اللَّهِ لَا يَمُوتُونَ بَلْ يُنْقَلُونَ مِنْ دَارِ إِلَى دَارٍ؛ پیامبران موت ندارند بلکه انتقال و کوچ دارند»، این اشتیاق میوه معرفت باشد، هر که از این میوه خورد و نفس از آلودگی‌ها بزداید، قلبش از اغیار تهی شود و سبک‌بال مشتاق پرواز به جنت رضوان شود تا در شراب طهور و بوستان کرامت محبوب آرام بگیرد.

در سایه این معرفت است که ارواح بی‌قرارشان راضی به قضای الهی و جان‌ستاندنش را شیرین شود.

«چون جان تو می‌ستانی چون شکر است مردن/ با تو زجان شیرین شیرین تر است مردن»، به قضای الهی که اصل و سنت غیر قابل تغییر و جاری در هستی است، باور دارند که مرگ فرجام محتوم آدمی است و تنها در دار بقا مرگ فرا رسد و آدمی در جهان خلد وارد می‌شود و آنچه قابل تغییر تقدیر باشد اما از مرگ که قضای الهی است، گریزی نیست بنابراین فرمودند: «وَلَوْ لَّا الْأَجَلُ الَّذِي كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ»، اگر این نگاه حاکم شود، مرگ نه تنها تلخ نباشد بلکه شوق انگیز خواهد بود، چون دیدار دوست باشد. چنان‌که خداوند تمنای آن را نشان صداقت در دوستی خویش دانسته و به پیامبرش امر می‌کند تا اعلام بدارد، اگر مدعی صادق دوستی با خداوند هستی، تمنای مرگ کنید: «قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنتُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَتُّوا الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ؛ بگو ای کسانی که یهودی شده‌اید اگر پندارید که شما دوستان خدا هستید نه مردم دیگر پس اگر راست می‌گویید درخواست مرگ کنید.»(سوره جمعه/آیه ۶).

در احوال ابراهیم خلیل نقل است، وقتی ملک الموت خود را به او عرضه کرد، گفت: «فَهَلْ رَأَيْتُ خَلِيلًا يُمِيتُ خَلِيلَهُ» و جواب شنید که «هل رأيت حبيباً يكره لقاء حبيب، انّ الحبيب يُحب لقاء حبيه». در فرازین این نگاه، حبیب خدا قرار دارد، آن هنگام که حضرت جبرئیل به امر خداوند مأمور شد تا به محضرش تشریف یابد و مخیرش کند بین شفا و اقامت یا کوچ و رحلت، فرمودند: «لا، مع الرفيق الاعلى؛ نه ماندن نخواهم، رفتن به سوی رفیق اعلی یعنی خدای محبوب را طالبم.»

خداوند در اندیشه پیامبر(ص)، رفیق اعلی است و لذا محضرش محبوب و شوق انگیز باشد. بر این اندیشه، مرگ اسباب ملاقات دوست است بنابراین فرمودند، روح‌شان در آتش این عشق بی‌قرار است. این شوق با تهذیب و طهارت نفس فراهم آید. بدین جهت نگرانند که در ادامه حیات، آلوده شوند و انبان سفر به گناه پر شود و عاقبت بال شکسته و جان رهیده از حق، زمین گیر شده و توفیق پرواز میسر نشود و به جای بهشت رضوان به جهنم سوزان گرفتار آیند چون آدمی خود با کشت بدی و گناه، عقاب و آتش در آخرت بدرد.

پارسایان چون از مرگ آگاه اند و هم جان آزاد دارند، آزاد از همه محبوب ها، دل به لقای حق پیوند زدند و در انتظار عروج بی قرارند و مرگ شان را رحمت و پلی به سوی محبوب دانند، چنان که حضرت سیدالشهدا(ع) در روز عاشورا فرمود: «صَبْرًا بَيْنِي الْكَرَامِ، فَمَا الْمَوْتُ إِلَّا قَنْطَرَةٌ تَغْبِرُ بِكُمْ عَنِ الْبُؤْسِ وَ الصَّرَاءِ إِلَى الْجَنَانِ الْوَاسِعَةِ وَ التَّعِيمِ الدَّائِمَةِ؛ ای فرزندان بزرگوار! صبر پیشه کنید، زیرا مرگ جز پلی نیست که شما را از رنج و سختی به بهشت برگزیده و نعمت همیشگی عبور می دهد».

در این بیان نورانی مرگ به پل تشبیه شده است برای ورود به عالم دیگر، بنابراین پارسا چون صادق در دلدادگی به حق و بر مرگ آگاه است، آن را لقای حق می داند و مرگ برایش شیرین است و جان شان را در آتش عشق دیدار حق مشتعل می سازد. از این رو پیامبر(ص) فرمودند: «من احرق به نارالعشق، قَهْوٌ شَهِيدٌ وَ مَنْ قَتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَهْوٌ شَهِيدٌ؛ کسی که به آتش عشق بسوزد، شهید است چنان که کشته در راه خدا شهید باشد.

این آتش عشق، طاهر و صافی جان و روح باشد، همانند شهید معرکه که قبل شهادت دل از غیر کنده و با شرکت در جهاد ریسمان تعلق گسسته و به حبل محکم محبوب آویزد.